

**Кафедра публічного адміністрування у сфері цивільного захисту
Національного університету цивільного захисту України**

Майстро С.В.

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

методичні вказівки до вивчення курсу
для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр»
за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування»

Харків-2016

Друкується за рішенням
Вченої ради факультету цивільного
захисту НУЦЗ України
Протокол від 29.08.2016 р. № 12.

Рецензенти: д.держ.упр., доцент, професор кафедри економічної політики та менеджменту Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Ю.О. Ульяновченко;
к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та маркетингу Національного технічного університету «ХПІ» М.В. Мірошник.

Державне управління в економічній сфері: методичні вказівки до вивчення курсу для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр» за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування» / Укладач С.В. Майстро. – Х. : НУЦЗУ, 2016. – 10 с.

ВСТУП

Сучасна економіка являє собою синтез ринкового механізму й елементів державного регулювання. Форми діяльності й міра втручання держави в економічну сферу змінюються з розвитком суспільства, зокрема з ускладненням господарських зв'язків.

Представники класичного й неокласичного напрямків економічної теорії, що створили теорію ринкової рівноваги і сформувавши закономірності оптимального господарювання, стояли на позиціях саморегулювання ринкової системи.

Однак економічні зрушення кінця XIX – початку XX ст. сприяли розвитку масового виробництва, зростанню кількості торговельних угод, загостренню конкуренції, і за цих умов стає зрозуміло, що ринок не може впоратися із розв'язанням усіх проблем (спостерігається так зване „фіаско” ринку). Неспроможності ринку найчастіше зумовлюються існуванням зовнішніх ефектів (екстернатів), суспільних благ, монополій і викривленням інформації.

Це привело до посилення використання підтримуючих і коригувальних заходів в економічній сфері. Держава взяла на себе зобов'язання щодо створення ринкової інфраструктури, тобто забезпечення системою інститутів і правових норм, виробництва суспільних благ, економічної безпеки, стабільності національної валюти.

Державне управління в економічній сфері – цілеспрямований вплив держави на мікро- і макроекономічні процеси розвитку економіки з метою підтримки її стабільності або забезпечення змін у потрібному суспільству напрямку.

У системі заходів державного управління виокремлюють практичний і науковий аспекти.

Практичний аспект – це сукупність конкретних заходів щодо реалізації державної політики.

Теоретичний аспект – систематичне дослідження мотивів, дій, заходів, спрямованих на формування найбільш ефективної моделі розвитку національної економіки.

Важливим завданням у теоретичному плані є формування економічного мислення. Саме управління з принципово новим економічним мисленням, глибоко обізнані з сучасними економічними проблемами і тенденціями, здатні шукати розумні компроміси між ринком і державою і формувати ефективну національну економіку в умовах світових глобальних трансформацій. Вони повинні розуміти, що послідовність досягнення

соціально-економічних цілей та їх зміст, виходячи із сучасних реалій України, може помітно вирізнятися від черговості характерної для зарубіжних країн.

З огляду на ці вимоги, при підготовці магістрів за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування» доцільно та необхідно вивчення навчальної дисципліни «Державне управління в економічній сфері».

Передумови до вивчення курсу:

Викладається на першому курсі як нормативна комплексна дисципліна магістерської підготовки.

Потребує базових знань з макроекономіки, мікроекономіки, економічної теорії.

Цілі дисципліни:

- Сформувати розуміння сутності теорії ринкової економіки та моделей взаємовідносин економіки і держави.
- Напрацювати навички аналізу змісту та можливих наслідків економічних явищ і процесів як об'єктів державно-управлінського впливу.
- Виробити у слухачів розуміння місця, ролі та функцій економічної теорії в обґрунтуванні і прийнятті рішень на різних рівнях державного управління.
- Навчити слухачів використовувати положення економічної теорії при прийнятті управлінських рішень і виборі методів державного управління в економічній сфері.

Результати навчання, отримані компетенції:

Після вивчення дисципліни слухачі повинні:

- вільно користуватися понятійним апаратом економічної теорії для пояснення закономірностей економічного розвитку, сучасних тенденцій в економічному житті країни та взаємозв'язку між економічними, соціальними та політичними процесами;
- пояснити відмінності між відомими моделями економіки і ступенем впливу держави на економічні процеси у межах цих моделей;
- знати основні стратегії державного управління розвитком економіки, які ефективно використовувалися в зарубіжних країнах;
- отримати навички оцінювання стану соціально-економічного розвитку країни чи регіону;
- формулювати пропозиції щодо розроблення програм соціально-економічного розвитку регіону (галузі), інших об'єктів управління на

підставі здійснення комплексного аналізу;

- оцінювати ефективність методів державного управління економічними процесами, використовуючи методи статистичного аналізу, соціологічного та маркетингового досліджень.

Методи викладення:

- лекції;
- семінари;
- самостійна робота.

На семінарських заняттях особлива увага приділяється проблемно-орієнтованому методу навчання, дискусіям, активній роботі у створених малих групах.

Методи оцінювання форми контролю та критерії оцінювання:

Знання слухачів оцінюються на підставі:

1. Участі слухачів у семінарських заняттях, активності на лекціях.
2. Виконання індивідуальної роботи з актуальних проблем державного управління в економічній сфері.
3. Тестового контролю, який включає 30 завдань з різними варіантами відповідей.

Під час проведення семінарських і практичних завдань перевіряються й оцінюються вміння слухачів аналізувати інформацію, критично оцінювати дії суб'єктів управління, користуватися понятійним апаратом при поясненні соціально-економічних явищ, а також навички обґрунтовувати вибір стратегій та методів державного управління адекватних існуючій ситуації.

Здібності слухачів до знаходження необхідної інформації, її аналізу, систематизації та вміння робити логічні висновки мають бути продемонстровані при виконанні індивідуальної роботи.

Перевірка ступеня засвоєння теоретичних знань здійснюється за допомогою підсумкового тестового контролю.

Критерії оцінки:

- активна участь в обговоренні дискусійних питань на практичних і семінарських заняттях;
- виконання та презентація індивідуальної роботи;
- виконання тестових завдань.

Опис процедури оцінювання:

Загальна оцінка (100 балів) включає три складових:

- оцінку за активну роботу у семінарських заняттях – максимум 30 балів;
- оцінку за виконання і презентацію письмової індивідуальної роботи – максимум 40 балів;
- оцінку за виконання тестових завдань – максимум 30 балів.

Максимальна оцінка за роботу на семінарських заняттях виставляється за активну участь у обговоренні проблемних питань державного управління в економічній сфері.

Індивідуальна робота обсягом 20-30 стор. комп'ютерного тексту разом із її презентацією (10-15 хв.) оцінюється в 40 балів, без презентації – 30 балів; без аналізу управлінської діяльності – 20 балів.

Оцінювання виконання тестових завдань здійснюється таким чином: 1 бал за кожну правильну відповідь.

Здобувач вищої освіти магістерської форми підготовки, який не відвідував лекції, семінарські заняття і не виконав індивідуальну роботу, до тестового контролю не допускається.

Мова викладання: українська

3. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

1. Господарська діяльність та економічна система суспільства.
2. Розвиток ринкових відносин в перехідній економіці України.
3. Командно-адміністративна і ринкова модель економіки: порівняльна характеристика.
4. Інституційні перетворення в економіці України.
5. Суб'єкт ринку та їх економічні цілі.
6. Роздержавлення та приватизація в Україні.
7. Правова база формування відносин власності в Україні.
8. Підприємництво в сучасній господарській діяльності.
9. Державна підтримка підприємництва в Україні.
10. Маркетинг в підприємницькій діяльності і його розвиток в Україні.
11. Попит і поведінка споживачів у ринковій економіці.
12. Поведінка фірм в умовах досконалої конкуренції.
13. Поведінка фірм в умовах недосконалої конкуренції.
14. Поведінка фірм в умовах монополії.
15. Формування муніципальної власності і проблеми її використання в Україні..
16. Соціально орієнтоване ринкове господарство.

17. Тіньова економіка в Україні.
18. Український досвід формування біржового ринку.
19. Роль іноземного капіталу в становленні ринкових відносин в Україні.
20. Формування податкової системи України.
21. Основні етапи розвитку та особливості сучасної економічної теорії.
22. Економічний зміст відносин власності.
23. Регіональні аспекти перетворень відносин власності в Україні.
24. Розвиток підприємства в регіоні.
25. Протиріччя економічного розвитку.
26. Характеристика основних економічних моделей.
27. Інфраструктура ринку та вплив держави на її формування.
28. Суспільний розподіл праці і його вплив на розвиток ринку.
29. Монополії та антимонопольне законодавство в Україні.
30. Конкурентоспроможність української економіки.
31. Взаємодія попиту та пропозиції в ринковій економіці.
32. Проблеми формування конкурентного середовища в Україні.
33. Проблема диверсифікації доходів в Україні та шляхи її розв'язання.
34. Методи державного регулювання економіки.
35. Економічна безпека держави: сутність, проблеми забезпечення.
36. Економічне зростання і економічний розвиток.
37. Грошово-кредитна система України.
38. Монетарна політика держави.
39. Планування соціально-економічного розвитку України.
40. Соціально-економічний розвиток регіону.
41. Регіональна структура економіки України.
42. Соціальна політика в Україні.
43. Інвестиційні державна політика та інвестиційна привабливість України.
44. Державна підтримка депресивних територій.
45. Функціонування вільних економічних зон (ВЕЗ) і територій пріоритетного розвитку (ТПР) в Україні: проблеми і перспективи.
46. Зовнішньоекономічна діяльність і її регулювання в Україні.
47. Україні в глобальній економічній системі.
48. Економічні реформи в східноєвропейських країнах: досвід для України.
49. Формування ринку праці в Україні.
50. Економічний розвиток і життєвий рівень населення.

4. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Тему індивідуальної роботи слухачі обирають самостійно з наведеної вище тематики. За бажанням слухач може сформулювати тему роботи самостійно, враховуючи, наприклад, тему своєї магістерської роботи.

Індивідуальна робота має бути виконана на папері стандарту А4 і подана на перевірку викладачеві у швидкозшивачу. Текст повинен розміщуватися з одного боку аркуша через півтора інтервали з використанням стандартного шрифту Times New Roman розміром 14, залишаючи поля: зліва – 30 мм, справа – 10 мм, зверху і знизу – 20 мм.

Обсяг роботи – 20-30 стор. з урахуванням титульної сторінки і змісту.

Приблизний зміст роботи наведено нижче:

Зміст

Вступ

- 1. Теоретичні засади предмету дослідження.*
- 2. Аналітична характеристика предмету дослідження.*
- 3. Напрямки удосконалення предмету дослідження.*

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

Для виділення термінів, визначень, цитат допускається використання курсиву і напівжирного шрифту.

Окремі положення роботи можуть бути підкріплені розрахунками, наведеними в таблицях чи рисунках. Під номером таблиці друкується її назва, в якій повинні бути вказані показники, одиниці виміру, період дослідження, регіон.

Список використаної літератури складається у порядку посилання на джерело у тексті.

Невідповідність оформлення індивідуальної роботи викладеним вимогам може вплинути на її оцінювання.

Зразок оформлення титульної сторінки:

5. ПИТАННЯ ДО ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поясніть місце і роль економічної теорії серед економічних наук.
2. Розкрийте зміст поняття „економічна реформа”.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

*Кафедра публічного адміністрування
у сфері цивільного захисту*

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

Дисципліна: „Державне управління в економічній сфері”

Тема: „Господарська діяльність та економічна система суспільства”

Виконав (ла):

Перевірів:

Харків – 20__

3. Що є предметом вивчення економічної теорії?
4. Поясніть економічний зміст категорії „власності”.
5. Які права щодо використання ресурсу належать до „жмута прав” власності?
6. Назвіть основні стадії господарської діяльності людини.
7. Що являє собою натуральна форма господарства?
8. Хто є суб’єктами економічної діяльності?
9. Назвіть основні причини поширення бартеру в Україні.
10. Які основні неспроможності ринку Ви знаєте?
11. Перелічіть основні економічні функції держави.
12. Які проблеми ідентифікуються як „ключові питання економіки”?
13. Поясніть основні причини виникнення і сутність зовнішніх ефектів.
14. Які соціально-економічні завдання не можуть бути ефективно вирішені на рівні підприємств?
15. Які види податків використовуються в державній податковій політиці?
16. Хто є засновником ідеології соціального ринкового господарства?
17. Яким критеріям мають відповідати функції держави в економіці?
18. Поясніть сутність і ознаки суспільних товарів.
19. Розкрийте сутність процесів роздержавлення, приватизації, демонополізації.
20. Які заходи належать до адміністративних методів регулювання

економіки?

21. Що таке рівноважна ціна і як вона визначається?

22. Охарактеризуйте сутність основних моделей економіки: шведської, японської, американської.

23. Поясніть сутність основних економічних законів: вартості, попиту, спадної віддачі на капітал.

24. Поясніть особливості формування нормативно-правової бази щодо формування відносин власності.

25. Назвіть основні наслідки приватизації державних підприємств в Україні.

26. У чому полягає зміст державної антициклічної політики?

27. Охарактеризуйте порядок формування державного бюджету в Україні.

28. У яких формах реалізується фіскальна політика держави?

29. Які причини зумовлюють виникнення інфляції попиту та інфляції пропозиції?

30. Яким інструментом державної політики є використання імпортного мита?

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бодров В.Г. Трансформація економічних систем: концепції, моделі, механізми регулювання та управління: Навч. посібник / В.Г. Бодров. – К.: УАДУ, 2002. – 104 с.

2. Державне управління в економічній сфері : навч. посіб. / А.О. Дегтяр, М.В. Гончаренко, М.М. Коваленко, С.В. Майстро; за заг. ред. д.держ.упр., проф. А.О. Дегтяра. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – 244 с.

3. Дзюбик С.Д. Сучасна економічна теорія і проблеми її застосування: Навч. посібник / С.Д. Дзюбик. – К.: Вид-во УАДУ, 2002.

4. Іванов М.Ф. Актуальні питання економічної теорії та практики її застосування в державному управлінні: Навч. посібник / М.Ф. Іванов. – К.: НАДУ, 2004. – 54 с.

5. Воротін В.Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій: Монографія / В.Є. Воротін. – К.: Вид-во УАДУ, 2002. – 392 с.

6. Гринькова В.М. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. / В.М. Гринькова, М.М. Новикова. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2004. – 756 с.

7. Мельник А.Ф. Державне управління: Навч. посіб. / А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна та ін. – К.: Знання-прес, 2003. – 343 с.

МАЙСТРО Сергій Вікторович

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В ЕКОНОМІЧНІЙ СФЕРІ

*методичні вказівки до вивчення курсу
для здобувачів вищої освіти освітнього рівня «магістр»
за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування»*

Підписано до друку 05.09.2016 р.
Формат 60x84 ¹/₁₆. Обл.-вид. арк. 0,4.
Гарнітура Таймс. Тираж ____ прим. Замовлення ____

Віддруковано з оригінал-макета у друкарні
ФО-П Леонов Д.С.
61023, м. Харків, вул. Весніна, 12, тел. (057) 717-28-80.